

У Новом Саду, 1. јануар 1931.

Под високом заштитом

Њег. Краљ. Вис. Наследника Престола Петра.

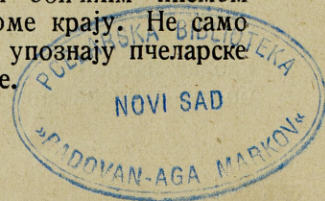
ИЛУСТРОВАНИ ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Број 1.	Излази једампут месечно. Уредници: КОСТА СЕПЕРОВАЦ. ЂОРЂЕ ЖИВАНОВИЋ.	Година XXVIII.
------------	--	-------------------

Позив на претплату.

С овим бројем „Српски пчелар“ ступа у 28. годину свога излажења и обраћа се својим поштованим сарадницима и претплатницима са молбом, да и ове године помогну га са својим радовима и претплатом. Уредништво „Српског пчелара“ од своје стране обећава, да ће све своје знање и способности уложити, да одржи „Српског пчелара“ на својој висини, на којој је био од свога постанка до данас. Обавештаваћемо своје читаоце о сваком напретку у пчеларству; извештаваћемо о новим проналасцима на пољу пчеларства, даваћемо упутства о практичним радовима на пчелињаку или да у кратко изјавимо, све своје знање и способности употребићемо за ширење и напредак рационалног пчеларства у нашем народу.

Уредништво „Српског пчеларства“ упућује своје читаоце у рационалном пчеларству, а да још боље и корисније савете и поуке може давати неопходно је потребно, да нас из свију крајева извештавају писмени људи о стању пчеларства у њиховој најближој околини. Зато молимо све своје поштоване читаоце који пером владају, да нас дописом или обичним писмом извештавају о пчеларским приликама у своме крају. Не само уредништво него и сви пчелари треба да упознају пчеларске прилике у свима крајевима наше Југославије.

Прошле године „Српски пчелар“ имао је више тешкоћа да савлада. Прошле године примили су уредништво листа г. г. Сима Грозданић професор из Ср. Карловаца и Коста Сеперовац катихета из Земуна. Већ у јануару г. Сима Грозданић ради болести захвалио је на уредништву, а пошто другог уредника нисмо нашли у Ср. Карловцима морали смо се бринути за ново место, где ћемо штампање листа пренети. У том је наш пчелар г. Ђорђе Живановић купио штампарију у Новом Саду и примио се да буде други уредник листа, тада смо решили да „Српски пчелар“ излази у Новом Саду. Ради формалности, које су се при преносу листа у Нови Сад морале обавити, закаснили смо са 2. и 3. бројем „Српског пчелара“ а 4. и даљи бројеви излазили су на време.

Тешкоће око уређивања и штампања „Српског пчелара“ са Божјом помоћу срећно смо савладали, па је „Српски пчелар“ уредно излазио. Али има још једна невоља и тешкоћа која нас љуто тишти, а то је што су неки чланови заборавили да изврше своју дужност — да пошљу претплату. У свима друштвима дужност је чланова, да своју чланарину уредно на време уплате, јер само тада и друштво је у стању, да своје обавезе према члановима тачно и уредно испуњава. Свима члановима лист смо уредно слали, али неки чланови нису своју дужност учинили, стога их овим позивамо, да и они учине своју дужност, да дужну претплату за прошлу годину што пре пошаљу.

„Српски пчелар“ издржава се од претплате, зато никоме не може се лист бадава давати. Овај 1. број шаљемо свима старим претплатницима и молимо их, да своју претплату за ову годину обнове. А оне претплатнике, који дугују прошлогодишњу претплату позивамо, да свој дуг измире, ако мисле да и даље лист добијају. Свима дужницима, који до 1. фебруара не пошљу свој дуг, обуставићемо слање листа.

Нашим поштованим читаоцима желимо Сретну нову годину.

Уредништво „Српског пчелара“.

Зашто пчеларимо?

Кад се састану више пчелара, они ће сатима расправљати о пчелињем животу и развијању пчелињег друштва; износиће своја опажања и искуство, објашњаваће се о још нерасветљеним и неиспитаним догађајима не би ли и они неко откриће и проналазак учинили, хвалиће неке системе кошница износећи њихову предност пред осталим кошницама и т. д. Никад краја оваковим разговорима, а никако се не усуђују, да пређу на разговор о болестима пчела, јер сваки нерадо о том врло важном питању износи своја онажања, боји се да га не би сматрали као незналицу, што се појавила болест на његовом пчелињаку, као да пчелар мора бити узрок болести. Напротив и код најбољег пчелара може се болест појавити, а добар пчелар и при-

јатељ пчеларства неће болест крити него ће је одмах лечити и сузбијати, поред тога и друге упозориће на болест и упутиће их, како ће болест предупредити или ако се појавила, како ће лечити. А кад дође на ред реч о добитку меда тада се мање говори, јер је сваки пчелар уверен да се баш у томе показује његова вештина и начин пчеларења. Кад дела говоре тада су речи излишне.

Па зашто ми пчеларимо? Једни пчеларе, што хоће пчеларство научно да испитају. Код нас готово да немамо таквих пчелара, јер ми немамо завода за научно испитивање пчеларства а поједини немају средстава да себи набаве све што им је потребно за научно испитивање пчеларства, па је многима ускраћена могућност, да пчеларство научно испитају. Али љубав према пчели и природи привлачи их, да се ипак баве пчеларством. Кад не могу постати научњаци у пчеларској науци, они бивају добри теоретичари и постају ваљани и искусни пчелари. Кад не могу задовољити своју жељу у научном испитивању пчеларства, као искусни пчелари показују, какову корист може нам пчеларство донети. Зар није круна нашега пчеларења добитак меда? Зато оканимо се прича и извијања, будимо отворени и искрени, па признајмо јасно и отворено, да је добитак меда ремек дело у пчеларству.

Други пчеларе само ради добијања меда. Ово и нису прави пчелари, ови се пре могу назвати медари. Ови држе пчеле само да им канте пуне медом, а кад година омане, одмах се охлади њихова воља за пчеларство, занемаре пчелињаке, њихови су пчелињаци краткога века. Ови не раде на подизању рационалног пчеларства, а неће ништа жртвовати за напредак пчеларства.

Наука је открила многе врло занимљиве податке о животу и развијању пчелињег друштва, а наша је дужност да се бавимо питањем како ће нам пчеларство стално користи доносити. Кад ради немања завода за испитивање и истраживање пчеларства не можемо се бавити пчеларском науком, онда морамо пронаћи начин како треба пчеларити, да нам пчеларство користи доноси. Кад не можемо у теорији открића нова учинити ипак као искусни практичари можемо користити напредку пчеларства, зато ћемо се више бавити овим фактичним питањима.

Да нам пчеларство стално користи доноси треба 1.) подизати и побољшати пчелињу пашу; 2.) треба имати јако друштво на главној паши и 3.) треба селити кошнице на пашу.

1.) Шта су пчелари учинили за побољшање пчелиње паше? Јесу ли отишли у општину и тражили, да се по улицама, пашњацима и другим местима сади медовито дрвеће и шибље? Раде ли у споразуму са сељацима на сејању медовитог биља? Одговор је — на жалост — већином негативан. А зашто? Што наши пчелари нису организовани. Многи нису чланови постојећих пчеларских друштава, не држе пчеларске листове, и не

Мед даје здравље и продужава живот.

прате напредак у развијању пчеларства него пчеларе, како су од старих научили, а неки на свој начин праве неприродне покусе, који шкоде развијању пчелињег друштва. Кад појединац посади неко медовито дрво, то се и не осети, а неорганизовани пчелари не могу ништа учинити. Што појединац не може, нас више организованих пчелара можемо нешто учинити. Кад појединац не може сам побољшати ни утицати на побољшање пчелиње паше, то може друштво учинити, зато је неопходно потребно, да се пчелари организују ступајући у постојећа пчеларска друштва. Где је у месту већи број пчелара могу основати пчеларско друштво, које ће бити подружина најближег пчеларског друштва. Ако је у месту мало пчелара да не могу имати своје пчеларско друштво, боље је ступити у најближе пчеларско друштво или подружину него остати сам као сламка у вихору.

Сами пчелари не могу пчелињу пашу подићи, морају заједно радити са сељацима и општином. Наши сељаци треба да помажу пчеларство сађењем племенитог и медовитог воћа, сејањем медовита биља, јер пчеле оплођавањем биља и њима велику корист доносе. При подизању пчелиње паше не смемо гледати само своју корист, морамо радити за будућа поколења, а будући пчелари биће нам захвални, што смо им леп пример показали. Зато сви пчелари треба да ступе у пчеларска друштва, па ћемо лакше и пчелињу пашу побољшати. Без побољшања пчелиње паше не постиже се ремек дело у пчеларству — добијање меда.

2.) Да постигнемо успех у пчеларству морамо имати јако друштво у главној паши. Друштва која су лепо презимела могу у главној паши бити јака и способна за искоришћавање главне паше. Не помаже племенита матица, ако ми у главној паши немамо већи број радилица, које излећу на пашу. Једно друштво са племенитом матицом заостаће у приносу меда од једног обичног друштва, ако племенито друштво случајно у леглу застане или ако баш у време главне паше и има много отвореног легла и ради тога троши много меда за храњење легла. Поред тога више се пчела задржава у кошници ради неговања легла, а мање их излеће на пашу. Ако мање племенито друштво за време главне паше има затворено легло, мање троши меда за храњење легла, а има већи број радилица на паши показате лепши и већи принос од племенитог друштва. А то се може лако догодити, јер је нестално време главне паше т. ј. једне године главна паша падне 2 недеље раније, а друге године падне доцније. Зато је немогуће одредити тачно време, кад ће пасти поједини радови. Променљиво време пчеларима спрема изненађења, а пчелар према времену мора се равнати и своје радове удешавати.

Кад је ремек дело у пчеларству добијање меда, онда морамо настојати да за време трајања главне паше имамо јака друштва, која су у стању главну пашу искористити. Не преостаје нам друго него да слабија друштва — без обзира, да ли је у

њима племенита матица или не — спајамо, а спајањем добићемо јака друштва, која су у стању главну пашу искористити. Разуме се, да спајање треба обавити пре главне паше.

Чим видимо, да ће главна паша скоро почети, треба плодиште сузити и матицу на 5—6 оквира ограничити, да пчеле мање троше на храњење легла. При спајању кошница матице племените можемо у ројчади оставити, да имамо у залихи спремљених племенитих матица. Ми знамо, кад ће главна паша наступити, а према приликама изабраћемо време, кад треба кошнице спајати ради искоришћавања главне паше. У раној години ово ћемо раније предузети, а у позној нешто доцније. Морамо водити рачуна о времену, а поред тога држаћемо добре кошнице са плодним матицама, а слабице ћемо за времена појачати или их са другим кошницама спојити.

3.) У крајевима са раном пашом већ у јулу паша престаје, пчеле налазе хране тек да животаре. Често у нашој близини имамо јесењу пашу, коју само ради свога комодитета не искоришћујемо. Смемо ли се тужити на пчеларство, кад ми своју блиску околину не искоришћујемо? Ако се ослањамо само на месне прилике слабији успех постићемо, а за неуспех несмемо се тужити и на другога кривицу бацати. Рационални пчелари морају о свему рачуна водити и по утврђеном плану радити. Ако код нас нема паше, за пашом морамо ићи, своје кошнице на пашу морамо пренашати, јер на осовиини роди мед. На пашу треба кошнице тек онда селити, када се уверимо, да је на дотичном месту медовито.

Неки пчелари знају у близини пашу и тамо носе своје кошнице, али ћуте и другоме ништа не говоре. Али код пчелара то не би смело бити, јер општа корист мора имати предност пред личном.

Неки пчелари после ране пролетње паше радо би својим пчелама олакшали, пренашали би своје кошнице кад ту не би било посла а кадгод и неугодности, кад би други за путовање спремио. Неки су својим службеним дужностима спречени, па стога не селе кошнице на пашу. Прави пчелар све препреке отклониће и наће времена да своје кошнице прегледа и унапреди а медарима све смета, они без труда и трошка хоће пуне канте меда.

Сеоба кошница на пашу није баш тако угодан посао, јер пре сеобе треба све пажљиво спремити и уредити, да се за време сеобе не догоди каква неприлика. Кад стигнемо на место определења треба кошнице на стално место поставити и одмах се уверити, да се каквој кошници није каква незгода догодила. Ако кошнице селимо жељезницом треба осигурати да се кошнице у вече утоваре и првим возом да путују. При сеоби пчелар мора бити слободан, а добро је да кошнице дочека на месту

Мед вештачки, фалзифицирани није храњив, — нема витамина, и штоди здрављу.

определења, где ће их одмах примити и на своје место поставити. Мали пчелари треба да се договоре, па заједно да селе кошнице. У месту где постоји пчеларска задруга председник или тајник треба да упуте млађе пчеларе где да селе кошнице и како треба да их спреме за сеобу. Прво треба испитати, да ли је медовито па тек онда селити кошнице. Ако „на срећу“ селимо, а не испитивамо да ли је медовито, онда сеоба може бити на штету, па ћемо рећи, да не вреди селити кошнице на пашу.

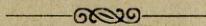
*

Немамо завода за научно испитивање и проучавање пчеларства а појединац не може сам набавити инструменте и друго потребно за испитивање пчеларства, зато и не тежимо, да нешто ново пронађемо и откријемо. Али ипак зато можемо теорију пчеларства добро проучити и настојати, да је у пракси корисно применимо, да нам пчеларство што већи приход донесе. Искусни практични пчелари својим практичним радом могу доста унапредити пчеларство и испитивачима пчеларским користити.

Кад не можемо у научном испитивању пчеларства открити нешто ново ипак својим практичним радом и посматрањима можемо унапредити пчеларство у другом правцу, да нам кошнице већи принос меда доносе. У кошници је рад подељен међу пчелама, пчеле разне послове обављају у кошници и на пољу, у разним правцима раде на напретку и одржавању друштва па ипак је у кошници дивна хармонија и узоран ред. И пчелари треба да се угледају на пчеле, једни треба да раде на истраживању пчеларства и да теорију научно потврде; а други нека у пракси настоје, да нам пчеларство више користи доноси. И теоретичари и практичари хоће да добију меда, дакле сви пчелари желе, да им пчеле уложени труд и трошак награде. А да то постигнемо сви морамо настојати на том, да се прилике за пчеларство побољшају, па ће пчеларство цветати и боље напредовати.

Имамо један циљ: напредак и ширење рационалног пчеларства, а кад пчеларство напредује, онда се пчелару уложени труд и трошак награђује.

Носта Сеперовац, катихета.

Зрневље из торбице напредних пчелара.

1. Дефиниција и значај пчелиње паше.

Пчелињом пашом називамо налазиште пчелиње хране и лема — пчелиње смоле. Она је везана за место на коме у изобиљу расту корисне биљке за пчеле и за време, доба године, кад ове цветају.

Биљке које пчелама дају пашу називамо *корисним* биљкама за пчеле и пчеларство. Ове биљке пчелама дају медљани сок,

цветни прашак и лѐм — смолу. Биљке које излучују медљани сок називамо још и *медовитим*. Пчелињим биљкама, Hymenoptera, у науци зову се оне биљке, чији су цветови искључиво подешени за посету пчела и бумбара. Пчеле летећи с цвета на цвет биљака истог рода својим телом преносе цветни прашак са мушких цветних органа на жигове женских цветних органа, што се у народу назива *опрашивање* тих биљака. Ово преношење цветног праха изазива заметање семена у плоднику цвета, а то је *оплођивање* биљака. Ово нам каже, да би без пчела многе биљке остале неоплођене. Без пчела би и медљани сок остао неискоришћен за људски род. Без пчела не би постојао пчелињ восак. Међу тим потребу Хришћана за воском народ је изразио у речима: „Без воска ни родити ни умрети“.

По добу године када цветају корисне биљке за пчеле и пчеларство пчелињу пашу разликујемо на: *пролешњу*, *лешњу* и *јесењу*. Пчелињу пашу називамо и по биљкама које ову дају (багремова, репичина, ливадска, липова, босиљкова и т. д.), као и мед од ове паше. По количини приноса у меду који дају поједине паше разликујемо: врло слабу, слабу, осредњу, добру и врло добру пашу. Најбољу, пак, од свију паша у једном месту називамо *главном пашом*. Главну пашу не дају једне исте биљке у свима крајевима наше домовине. Главна паша не пада у једно исто време у свима крајевима наше домовине. Најзад и једне исте биљке не само да не цветају у једно исто време у појединим крајевима наше домовине већ оне не цветају у исто време ни у блиским пределима: Раније цветају биљке у присоју и долини него оне у засенку (северној падини, на брду и планини). *Ту временску разлику у цветању корисних биљака за пчеле и у обиљу медовитости искоришћују напредни пчелари* по оној народној „*На осовини мед роди*“; искоришћују их преношењем својих кошница са раних на позније и са исцрпљених на оне паше које тек наступају.

Главну пашу треба искористити. Главну пашу треба умети искористити! Наступ главне паше не сме пчелара изненадити! То су основне напомене ваљаном пчелару, јер он према времену наступа главне паше подешава начин пчеларења и све послове на пчелињаку. Не може се назвати ваљаним пчеларем онај пчелар, који се не труди да се сва његова пчелиња друштва развију до крајњих граница пред наступ главне паше, и који не спречава ројидбу у времену наступа ове паше. О оним пчеларима који траже у позајмицу кошницу и вештачко саће, или ове купују, тек кад опазе да им рој виси на грани, нећемо ни да говоримо (ни као о рђавом примеру), а таквих је, на жалост, доста које ја познајем. Нећемо о таквим да говоримо јер је пчеларско основно начело: „Што треба данас да урадиш не остављај за сутра!“ Не заборавимо: *У пословима на пчелињаку свако је одлагање штетно.*

Сваки члан друштва дужан је, да своју чланарину уредно плаћа.

2. Пчелиња храна.

Мед и рђа су главна храна за пчеле. У пчелињу храну спада још со и вода. Мед и рђу пчеле сакупљају у знатном сувишку и тај сувишак смештају у саће, где га конзервишу. Со и воду пчеле одмах по уносу у кошницу потроше, не остављајући посебице ову врсту хране у саће попут меда и рђе. Донос воде и соли није једнак преко лета; он је највећи у пролеће. Са појачањем паше (доносом медљаног сока) опада и донос воде, јер медљани сок у себи садржи доста воде.

Самим се медом пчеле хране само кад матица престане носити јаја. Чим матица почне носити јаја пчелињем је друштву потребна још и рђа, од које пчеле справљају одабранију врсту хране.

Пчеле купе са биљака медљани сок, цветни прахак и лем. Од медљаног сока пчеле справљају мед; од цветног прашка пчеле справљају рђу; од меда, рђе и воде пчеле справљају млеч; од меда и рђе пчеле кувају а по том излучују восак; од воска пчеле граде саће, без којег је немогућ живот пчелињег друштва, Лемом, пак, пчеле учвршћују саће и затварају омање пукотине и рупе у кошницама.

Медљани сок и мед. Од медљаног сока пчеле справљају мед у свом посебном желуцу. Медљани сок пчеле сишу из цветова оних биљака, чији медници (нектарији) овај излучују. Медљани сок, нектар*), излучују цветни медници. Овај се сок назива медљаним за разлику од медљикиног сока, кога биљни паразити исисавају из других делова биљака (лишћа, гранчица, коре на стаблу и т. д.) Од медљаног сока пчеле справљају мед најбољег квалитета док од медљикиног сока справљају мед лошији**).

Врло често, нарочито у сушним годинама пчеле прикупљају слатке сокове из повређених плодова родног биља (грожђа, крушка, кајсија, бресака, дудова, шљива и т. д.) па те сокове препаљују у мед лошијег квалитета. Сушних година и у опште у годинама са врло слабом пашом, пчеле много слећу и на судове са укуханим шећером по фабрикама чоколаде, бонбоне, ратлука, компота и других слаткарија, којом приликом многе од њих и смрт нађу у слаткој врелој течности.

Витомир Јовановић.

(Наставиће се).

1930.

Пчеларска година 1930. завршена је, пчеле су узимљене са добром залихом меда, а пчелар мирно и спокојно очекива ново пролеће кад ће на пчелињаку поново живост и весеље показати се. Ступајући у нову годину неће нам бити од штете ако се мало

*) Пиће богова.

**) Зими 1928./1929. г. 60%, од умрлих пчелињих друштава умрло је од глади крај раштрканог кристализованог меда од медљике у кошницама.

осврнемо на прошлу годину, можда ћемо одатле извући лепу поуку, на наш рад у идућој години.

Година 1930. није била добра и медовита као 1929. али с друге стране није била ни лоша слободно можемо рећи да је била средња пчеларска година. У добрим годинама, када је бујна паша, кад и „плот меди“ лако је постићи леп принос меда и бити добар пчелар, у добрим годинама нема слабих и лоших пчелара, тада се сваки пчелар хвали са добитком меда. Али код средњих пчеларских година често је код самих пчелара неспоразум и не-слагање у погледу оцењивања године. У средњој пчеларској години неки пчелари постигну леп успех, добију ројева и меда, а други пчелари ако добију ројева не добију меда или ако добију меда немају ројева, па ето то је оно, што код пчелара ствара разно суђење о једној години. Зато су стари пчелари рекли, да се у средњој години најбоље види знање и вештина пчеларења.

Са 1930. годином једни су пчелари задовољни, а други нису задовољни. Први кажу, година је била нешто слабија, али ипак задовољила је потребе пчелара и пчелинег друштва, јер су се у пролеће кошнице изројиле и повећао се број кошница, а поред тога било је нешто и меда багреновца и босиљковца. За ову годину може се рећи: ако не цури, капље, па ипак је добро.

Други пчелари кажу, да је година била слаба, истина добили су нешто ројева, али каква је корист од тога, кад ни пресади, ни ројеви нису себи зимницу спремили, па смо морали у јесен кошнице спајати и на шећеру узимити. Како онда да буде човек задовољан?

Кад би задовољни пчелари били на једном крају бановине, а незадовољни на другом, могли би мислити да су на једном месту повољне, а на другом неповољне прилике за пчеларство. Ово разилажење у мишљењу тако би се најлакше оправдало, Али овде се не ради о разним крајевима него у једном месту, с истом конструкцијом кошница једни су пчелари задовољни, а други су незадовољни, па како ћемо то објаснити? На ово питање није лако одговорити, јер има више фактора од којих зависи успех у пчеларству нпр. вештина пчеларева, кошница, јачина друштва, паша и т. д.

На првом месту споменули смо вештину пчелареву, а то је заиста главни услов за добар успех у пчеларству. Вешт и искусан пчелар и у слабијој години с успехом пчелари, јер у пчеларењу узима у обзир пашу, временске прилике и према томе удешава пчеларење тако да му користи доноси. А то је био случај и 1930. године.

Године 1930. пролеће је било доста повољно за развијање пчелинега друштва. У мају друштва су била у пуној снази, пред багрену појавио се нагон за ројидбом. Неки пчелари радо-

---

Купујте мед само код пчелара, јер једино они вам могу дати гаранцију, да ћете заиста добити прави и чисти мед, који ваше срце и тело крепи.

вали су се ројевима, пустили су, да се кошнице роје. То је с једне стране добро, бар се број кошница повећао. Али са друге стране није било практично, јер ројидба је пала у почетку главне паше — багрена, па ни ројеви, ни пресади нису дали меда. Дакле повећан је број кошница, али главна паша није се искористила, остали су без меда. До друге паше — липе, било је тек толико, да се друштва на снази одржавају. Друга паша — липа оманула је, није била медовита, запара и суша спржили су оно мало цвећа, да пчеле нису налазиле довољно хране за своје дневне потребе, трошили су залиху меда из кошнице, а почетком августа нека су друштва напуштала кошнице, појавили се ројеви бегунци. Друштва су за време суше у развијању застала, у августу била су слаба друштва, која нису била у стању, да искористе јесењу пашу. У другој половини августа пала је лепа киша, бели босиљак је био медовит, а слаба друштва једва су накупила себи зимницу. Ко је овако пчеларио наравно да није задовољан са прошлом годином, зато је убраја међу слабе пчеларске године.

Вешти пак и искусни пчелари удесили су свој начин пчеларења тако, како ће прву главну пролетњу пашу искористити. Вешти пчелари раније су приметили појаву нагона за ројидбом, па су нагон за ројидбом задржавали, да им ројидба не падне у почетку него при концу главне паше. Са јаким друштвима они су главну пашу искористили, јака друштва искористила су главну пашу — багрена, они су нешто меда истресали а кад је багрена прецветала онда су своје јаке кошнице вештачки изројили. После истресања багреновца јака су друштва, док је багрена прецветавала — напунила саће медом, а кад је прављен вештачки рој, тада је и пресад и рој имао доста меда, да је могао живети до друге паше. Кад је липа оманула искусан пчелар видео је, да пчеле у пољу не налазе довољно хране колико дневно требају него троше залиху меда из кошнице. Друштва су у развијању застала, а да друштва у кошници не ослабе, да кошнице не постану слабице, искусан пчелар је настојао да одржи јака друштва у кошницама па је своје кошнице прихрањивао. Кад је у другој половини августа бели босиљак био медовит, добре кошнице су ову пашу искористиле, па су ови пчелари добили око 10—20 кг. меда по кошници. Зато ови пчелари прошлу годину убрајају међу средње пчеларске године.

И конструкција кошнице игра улогу у добијању меда. Данас има око 300 разних система кошница, а тешко је рећи која је кошница најбоља, јер скоро са свима системима кошница, искусни пчелари постигли су врло леп успех у пчеларењу. Кошница не треба да је ни велика ни мала, својом садржином треба да одговара паши дотичног краја. У крајевима где је добра паша треба имати већу кошницу, а у крајевима са слабом пашом, згодније су мање кошнице.

Кад је реч о величини кошнице, ту се разуме величина медашга. А плодиште и у малим и у великим мора бити до-

вољно пространо, да се пчелиње друштво може правилно развијати. Медиште може се проширивати, као што раде американци, кад на једну кошницу ставе по 4—5 медишта. Зато пчелар према паши свога краја мора изабрати величину кошнице. Другом приликом говорићемо опширније о неким признатијим системима кошница.

Важан фактор за добијање меда јесте величина друштва. Искусни пчелари настојали су, да у главној паши имају добра и јака друштва, па су главну пашу искористили, имали су леп добитак меда. А невешти и непажљиви пчелари изројили су кошнице пре главне паше, ројеви и пресади ушли су слаби у главну пашу, с тога ништа нису дали. А да се види каква је разлика у приносу меда, пустићемо нека бројеви говоре: нпр. једно друштво са 20.000 радилица на доброј паши скупи дневно $\frac{1}{4}$ кг. меда; а 30.000 радилица скупе $\frac{3}{4}$ кг.; а 40.000 радилица скупе дневно 2 кг. меда а 50.000 скупе 3 кг. меда. Из ових бројева можемо лако видети зашто изројене кошнице скупе тек толико да могу живети, а неизројена друштва и пчелару доносе меда.

Паша је врло важан фактор за добијање меда, зато пчелари морају познавати пашу свога краја. Главна паша при повољним временским приликама може нам дати врло леп принос меда а при неповољним приликама не можемо мед истресати, н. пр. за време цветања багрена ако је хладно и кишовито, не можемо се надати истресању меда. Почетак главне паше није везан за један дан, ако је година рана тада багрена цвета раније (пре Ђурђева дана), ако је позна година онда цвета доцније и та диференција може да буде око 15 дана. Зато пчелар мора водити рачуна о временским приликама и према томе свој начин пчеларења удешавати. Практичан пчелар према временским приликама мора свој начин пчеларења прилагодити, ако мисли да успех постигне. Ако су неповољне прилике у пролетњој главној паши пчелар мора спремати своје кошнице да буду у пуној снази, да може летњу или јесењу главну пашу искористити.

Главну пашу не може појединац побољшати, то може друштво или општина учинити. Кад појединац не може пашу побољшати, он мора водити рачуна, где је добра паша и на пашу мора кошнице пренашати. За сеобу кошнице треба спремити, само добра и јака друштва треба пренашати на пашу, јер само јака друштва доносе користи, а слабице не вреди пренашати на пашу, јер неће трошак исплатити. Прошле године многи нису водили о томе рачуна, па су се заситили и сеобе кошница на пашу.

Има још фактора који утичу на добитак меда, али овом приликом нећемо их наводити. Навели смо два три главнија фактора да се види, да није доста од године све очекивати, и да

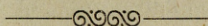

Мед је органски производ, који после неколико минута прелази у крв.

ми не смемо очекивати да нам све година донесе. Свака година доноси нам нешто меда, али ми нисмо увек спремни да то искористимо. Не смемо све од године и пчелињег друштва очекивати него морамо настојати да у кошницама имамо добра и јака друштва која су у стању и слабију пашу искористити. А то ћемо постићи тада, ако се у пчеларењу прилагодимо према приликама места и времена.

Ко се 1930. године у своме начину пчеларења прилагодио према приликама места и времена, тај је постигао успех и прошлу годину држи за средњу пчеларску годину. А ко није водио рачуна о приликама места и времена, није никакав успех постигао, томе је била слаба година. А вештина напредног пчеларења је у томе, да се згодно искористе прилике места и времена. Зато наш народ каже: ко умије, оном двије.

Н. М. С.

Вредност меда.

Вредност меда по његовој доброты тешко је проценити, јер доброта је релативан појам, који се са више страна може посматрати и процењивати. У главном може се узети, да се вредност меда цени по ароми, кусу и боји, јер од тога највише зависи тражња и потрошња једне врсти меда.

Док су наши старији пчеларили са кошницама са непокретним саћем, пчелари су у јесен сумпором гушили кошнице, да из њих изваде мед. У том саћу био је мешовити мед, кога су пчеле скупљале од пролећа до јесени. Мед од поједине врсти н. пр. багреновац, липовац и т. д. није се могао vadити, јер је саће било непокретно, па није се могло знати, где су пчеле почеле саће пунити н. пр. са липовцем. Поред тога није било истресаљке, па се није могло саће истресати, да добијемо чист мед. Дакле тада није било чистог багреновца, липовца, босиљковца и т. д. него је био један мешовити мед, који је био једне године светлије боје, а друге тамније.

Кад се почело пчеларити са покретним саћем, и кад је пронађена истресаљка, од тада је пчелару могуће из кошнице извадити сат са медом и мед истрести, а празан сат вратити у кошницу на своје место. Сад је могуће и на краткој паши, кад у близини пчелињака има већа множина једне врсти медовитог цвећа, баш од те врсти цвећа мед добити, ако у кошници уметнемо оквире са празним саћем, да пчеле од те врсте медовитог биља мед скупљају у додано саће. Чим је саће са медом затворено или при крају паше можемо саће повадити и мед истрести, а саће поново вратити у кошницу, да га пчеле пуне.

На тај начин добивени мед има арому и кус једне једине биљке. Наравно да се ово истресање има обавити пре него што пчеле почну доносити мед са другог медовитог биља. А код кошница са непокретним саћем овај случај не може бити ма да

пчеле на главној паши, само на једно медовито биље — које у великој маси цвета, — лете и скупљају мед, јер чим ово прецветава одмах лете на другу врсту медовитог биља. С тога, до проналаска кошница са покретним саћем није било могуће имати мед специјално једне врсте.

Разна боја меду приписује се етерском уљу, које се налази у незнатној количини у нектаријама биља, који у додиру са светлости, топлином и са слузи пчелиних жлезда добија боју. И воћни шећер у меду кад се од више цветова помеша даје меду жуту или тамну боју, према врсти која превлађује. По боји течног и ушећереног меда разликујемо поједине врсте, које одговарају нектаријама појединих биљки, те ми имамо бели, — скоро без боје мед (н. пр. босилковац, воћни од јабука, крушака и т. д.) жућкасти (багреновац, липовац), тамни (горушица, репица) и т. д.

Боја меда у тражњи има знатну улогу нпр. светли бели мед од еспарзете који је ароматичан сматра се за фини, и ако има мање сласти и од мање је вредности од мешовитог ливадског меда. Бели и светли медови у градовима у трговини имају већу цену, а на гласу су и много се траже багреновац, липовац, босилковац и т. д. Мед планинских биљки на сувом положају, који се спорије ушећери више се цени од меда из низина, који има слабију арому и брже се ушећери. Шта више медовите биљке које расту у планини имају финија етерска уља од истих биљки, које расту у низинама.

Поред висине положаја још и квалитет земље, временске прилике и правац ветра има утицаја на својство и множину продукције меда. У хумусу и кречном земљишту неке су биљке медовите, а на тешкој смолници и глини мало луче нектара. Влажан, пун паре топао ветар повољно утиче на лучење нектара, а особито јужњак, док суви источњак опари и суши цвеће.

Поклопљени мед је бољег квалитета, јер није воден као непоклопљени. Мед истресалком истрешен бољи је од меда муљаног или топљењем добијеног. Каквоћа меда зависи и од места где се држи, да ли је место сухо или влажно, топло или хладно, а то све утиче на кус, арому и доброту меда.

Поред боје, ароме и куса на доброту и каквоћу меда има великог утицаја чистоћа и ако је мед зрео. Мед је зрео онда, кад пчеле ћелице пуне меда почну затварати, тада се може мед истресати. Ако истресамо мед који није зрео он је воден и може ускиснути. — Треба добро пазити на чистоћу при истресању и чишћењу меда, јер у меду не сме бити делова пчелинега тела, црвића, отпадака воска и т. д. Зато чим истресемо мед, треба га кроз често сито или кроз крпу процедити. Истрешени мед бољи је и финији за уживање и потрошњу него муљанем или топ-

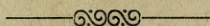

У меду се налази ароматично уље, које много користи људском организму — чисти крв и уништава штетљиве бактерије.

љењем добивени. Муљани мед има више рђе у себи, а не може бити једне врсте па му је арома и кус други. Топљењем добивени мед изгуби арому, јер се при топлењу етерска уља испаре па нема лепу арому. Дакле најбољи је, најфинији и најздравији је истрешени мед који нам природа пружа.

Данас у многим трговинама наћемо мед помешан са разним сурогатима, а тај мед не користи нашем здрављу. Поред тога у трговини наће се и вештачког меда, у коме нема ни труни правог и чистог меда. Тај вештачки мед има лепо лице, а трговац продаће вам мед „од руже“, од рузмарина, ваниле и т. д. а то код пчелара не можете добити. Није тешко направити мед од руже, ванила, рузмарина и т. д. доста је у мед усуги мало есенције мирисаве, па можете имати мед какав желите, фабриција етерских есенција данас је развијена, све врсте есенције можете добити за мале паре, па трговац направи мед какав жели и рекламом привлачи муштерије. Али тај вештачки мед нема кус као прави и не користи здрављу.

Прави чисти мед одмах после употребе прелази у крв и освежи човека, зато купујте мед само код пчелара.

Извртање није истина.

У 11. бр. „Пчеларски гласник“ о. г. у рубрици Разно, до-нео је ову белешку: „Још и дан данас пише се у многим пчеларским књигама а и у часописима да није потребно пчеле против јаког мраза нарочито чувати, пчеле не угину од мраза већ услед недостатка хране. . . . Ових дана читали смо у једном часопису (и другим) да се не смију пчеле јако утопљавати приликом зазимљења, јер паковања, т. ј. изолациони материјал производи сувише топлину!!! То је погрешно. Материјал изолације било то артија, слама, лишће и т. д. не може топлину произвађати. . .“ и даље опширније тумачи, да материјал изолације не ствара топлину.

Нећемо се много освртати на писање „Пчеларског гласника“ и побијати његово погрешно излагање, само ћу да докажем, да „Пчеларски гласник“ изврће смисао и тим друге пчеларске листовџе хоће да престаи као незналице. Изгледа ми, да је „Пчеларски гласник“ уперо убојито перо и против „Српског пчелара“ с тога ћу та критична места овде навести.

У 15. бр. „Српског пчелара“ у Пчеларском календару за октобар наведено је, да неки пчелари ваде празно саће, а место саћа стављају у кошницу сламне јастучиће или пуне са папиром од новина, да се топлина у кошници боље одржи. Поред тога неки између поклопца и саћа међу новине да је пчелама топлије. А други пчелари остављају сво саће у кошници, јер је саћа рђав водић топлине и задржава топлину да се не шири по целој кошници. Кад је кошница од добрих дебљих дасака направљена није потребно утопљавати је сламњим јастучићима.

Из наведеног види се, да сам навео да се папир и сламњи јастучићи међу, „да се топлина у кошници боље одржи“, па како је могао „Пчеларски гласник“ тврдити, да смо рекли, да папир топлину произвађа? Јасно је да „Пчеларски гласник“ изврће, само да би другим пчеларским листовима углед убио.

Сваки наш читалац зна, да одело не даје топлину човечијем телу него чува човечије тело од јаког утицаја спољашње температуре и одржава нормалну топлину. Наши сељаци знају, да зид не даје топлину него спречава, да спољашња температура не продире у зграду, па је унутри мирно а и топлије. Кад смо рекли, да кошнице од дебљих дасака не треба утопљавати, држим да смо на правом путу, а протестујемо против тога, да нам се подмеће оно, што нисмо рекли.

Истина је, да смо рекли, да преко зиме 1928/9. године пчеле нису помрле од зиме него од глади, јер нису могле прећи на саће са медом. При том и сад остајемо. Пчеле су појеле мед из саћа на ком су се узимиле, а ради дуге љуте зиме нису могле прећи на саће са медом, па су од глади помрле. Дакле пчеле нису се смрзавале и умирале него ради зиме нису могле прећи на саће са медом, па су од глади умрле. Кад смо отворили кошнице нашли смо мртве пчеле на празном саћу, а у саћу до њих било је још 5—8 кг. меда. Зима је допринела да пчеле помру од глади, али нису ради саме зиме помрле.

Пчелиња друштва која су имала доста меда у саћу на ком су се узимала, та су добро презимела, и ако су била на пољу под ведрим небом. А друштва која су унета у затворену стају била су заштићена од зиме, пчеле су могле прећи на саће са медом, па су добро презимеле. А да су пчеле умирале од зиме, тада би се морала смрзнути и помрети сва друштва, која су на пољу под ведрим небом зимовала. Кад су поред оне страшне зиме остала пчелиња друштва, која су зимовала под ведрим небом, али су имала доста меда у саћу на ком су зимовала, онда је јасно, да пчеле нису умирале од зиме него од глади, што нису могла прећи на саће са медом.

Нека „Пчеларски гласник“ наведе, где је написано, „да није потребно против јаког мраза чувати“. А нашто су нам кошнице? Зар кошница не чува пчеле од зиме и мраза?

„Пчеларски гласник“ каже, да друштва у заштићеном простору „здроаво су очекивала пролеће“. Нека нам „Пчеларски гласник“ објасни да ли су друштва „здроаво очекивала“ т. ј. да су жељно очекивала или су „здроаво дочекала“ пролеће. Изгледа ми, да је писац хтео рећи, да су друштва здрава дочекала пролеће. У српском језику глагол „очекивати“ има једно значење, а друго значи „дочекати“. Има још израза, које „Пчеларски гласник“ погрешно употребљава, али нисмо га нападали, да је то последица непознавања српског језика. Осим тога наше је уверење, да је сврха пчеларског листа да шири напредно пчеларство, а не да исправља граматичке погрешке, зато нисмо „Пчеларски гласник“ исправљали.

Полемику не волимо, али кад смо изазвани морамо се бранити од подметања и извртања. Није лепо ни часно од „Пчеларског гласника“ што изврће смисао и подмеће оно, што није речено. Овај начин изазивања не приличи ником, а најмање једном пчеларском листу.

Н. Сеперовац.

Пчеларске вести.

Зимски пољопривредни течајеви. У зимским месецима образоваће се пољопривредни течајеви, на којима ће одржати стручна предавања агрономи, ветеринари, лекари и учитељи. Одржаће се предавања из свију грана пољопривреде, само не знамо, да ли ће и пчеларство бити заступљено. Пчеле оплођавањем воћа и биља доносе велику корист пољопривреди, с тога треба настојати, да се пчеларство што више шири у нашем народу. А сваки пољопривредник, занатлија и трговац може лако постати пчелар, јер за пчеларство не треба много времена — доста је 2—3 сата недељом по подне — а ни капитала за улог.

У неким бановинама набављени су пољопривредни филмови, а то ће имати много утецаја на наше сељацима. Добро би било кад би се набавио филм за пчеларство, тада би се многи сељак за пчеларство пре одушевио.

Пабирци.

Нектар и време. Др. Р. Бајтлер испитивао је, шта највише утиче на лучење нектара. Количина воде у нектару да ли зависи од влажности земље, од падања кише или од влажности ваздуха? Према истраживању изгледа, да влажност ваздуха и хигроскопична особина нектара игра ту главну улогу. И наши су пчелари више пута испитивали од чега зависи лучење нектара код појединих медовитих биљака. Пре неку годину неки су пчелари писали да липа није медовита а други су на против тврдили да је липа медовита, да им је липа главна паша. Прошле године липа је била медовита, али ове године није медовитиз, готово да треба пчеле прихрањивати, да се друштва одрже.

Власник и издавалац „Српска пчеларска задруга“ у Руми.

Чланарина је за чланове утемељаче једаред за увек 100— Дин., а за редовне чланове 30— Дин. годишње. Редовни чланови добивају лист бадава, а утемељачи плаћају годишње за лист 15— Дин. Претплата је, на нечланове 30— Дин. годишње, а плаћа се унапред за целу годину

Претплату и огласе треба шиљати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму. Рукописе, питања, књиге и листове у замену треба слати уредништву „Српског пчелара“ у Земун, а рекламације (потраживање недобивених бројева) слати на штампарију Ђорђа Живановића, Нови Сад, Буре Јакшића 14.

Цене огласима у Српском Пчелару: Оглас на целој страни: једанпут стоји 60 Дин; трипут за 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на пола стране: једанпут стоји 30 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на четвртини стране: једанпут стоји 20 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на осмини стране: једанпут стоји 15 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније.